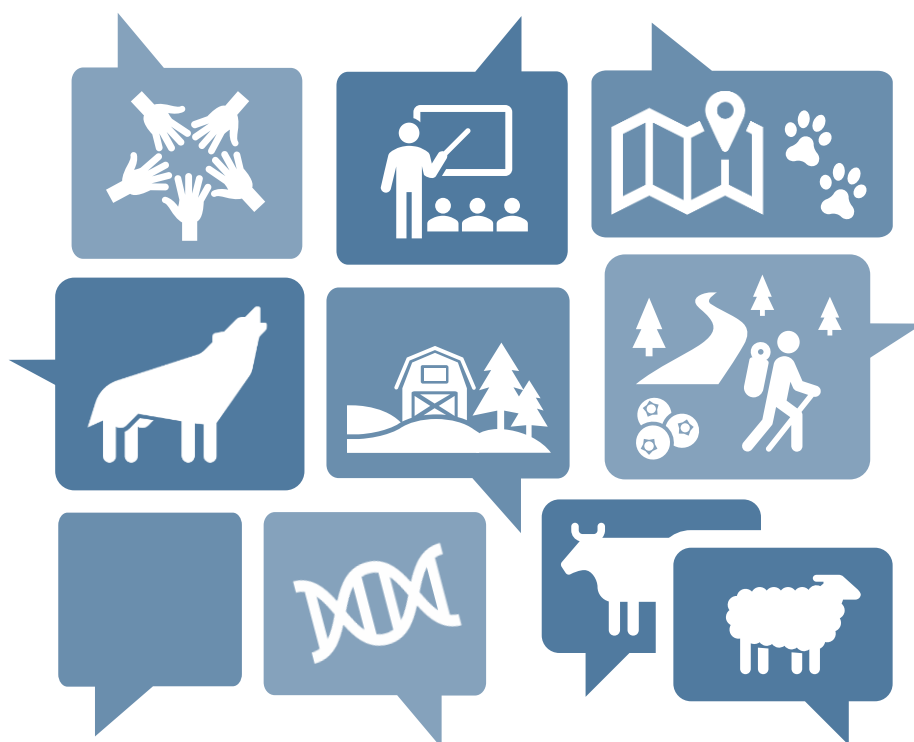

Toimintaohje reviiriyhteistyöryhmille

Julkaistu 11.03.2022 | Päivitetty 6.4.2023

Sisällys

1. Reviiriyhteistyön tausta, tarkoitus ja tavoitteet.....	3
2. Työryhmien rakentuminen	3
3. Toiminta.....	5
3.1. Kokoukset.....	5
3.2. Toimenpiteet.....	6
3.2.1. Tiedonjako ja vuorovaikutus	6
3.2.2. Koulutus- ja keskustelutilaisuudet	7
3.2.3. Vahinkojen ennaltaehkäisy	7
3.2.4. Suurpetohavainnoinnin tukeminen	8
3.2.5. Susiin liittyvän laittoman toiminnan ehkäiseminen	8
3.2.6. Yhteistyön tiivistäminen riistahallinnon, riistantutkimukseen ja viranomaisten kanssa	9
3.3. Toiminnan jatkuminen, resurssit ja kehittäminen.....	9
3.4. Suomen riistakeskuksen tehtävät	10
4. Materiaalilinkit.....	10

Tämän toimintaohjeen on tuottanut SusiLIFE-hanke (LIFE BOREALWOLF, LIFE18 NAT/FI/000394). Hanke on täysin vastuussa tähän ohjeeseen tuottamastaan sisällöstä. Euroopan komissio tai CINEA ei ole vastuussa ohjeesta tai sen sisältämien tietojen käytöstä.

SusiLIFE-hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Hanketta rahoittavat lisäksi maa- ja metsätalousministeriö, ympäristöministeriö ja toteuttavat organisaatiot. Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry rahoittaa kotieläinten suojaamista ja vahinkojen ennaltaehkäisyä koskevia toimenpiteitä.

1. Reviiriyhteistyön tausta, tarkoitus ja tavoitteet

Ajatus susialueille perustettavista reviiriyhteistyöryhmistä nousi esiin suden kannanhoitosuunnitelman valmisteluprosessissa vuonna 2014. Reviirialueiden asukkaat ilmaisivat laajasti halunsa olla aktiivisemmin mukana vaikuttamassa susikannan hoitoon paikallisella tasolla. Palautteen pohjalta kannanhoitosuunnitelmaan ([MMM 2015](#)) kirjattiin toimenpide reviiriyhteistyöryhmien perustamisesta. Ryhmien toimenkuvaksi määriteltiin koota yhteen eri sidosryhmien edustajat punnitsemaan alueensa susitilannetta sekä pohtimaan toimenpiteitä ja ratkaisuja ongelmatilanteisiin.

Vuodesta 2015 lähtien toimintansa on käynnistänyt yli 30 työryhmää. Niiden perustamisesta on vastannut Suomen riistakeskus yhteistyössä reviirialueiden riistanhoitoyhdistysten sekä alueellisten riistaneuvostojen kanssa. Ryhmien toimintaa ohjaa Suomen riistakeskus. Tavoitteena on, että reviiriyhteistyöryhmiä toimii kattavasti seuduilla, joilla sutta Suomessa esiintyy.

Toiminnan alusta saakka reviiriyhteistyön **ydintehtävänä on ollut luoda paikallinen kokonaiskuva susitilanteesta, suunnitella alueellaan toteutettavia toimenpiteitä ja tukea niiden toteutusta.** Keskeisimpiä toimia on ollut **tiedon välittäminen sudesta ja sen kannanhoidosta** paikallisille ihmisille. Yhteistyöryhmillä on myös mahdollisuus **esittää lausuntoja** näkemyksistään suteen ja sen kannanhoitoon liittyvissä asioissa, **laatia aloitteita** sekä **osallistua maakunnallisiin neuvottelutilaisuuksiin.** Ryhmät voivat keskinäisissä yhteispalavereissa jakaa kokemuksia ja toimiviksi todettuja ratkaisuja.

Tuoreimmassa hoitosuunnitelmassa ([MMM 2019](#)) todetaan, että reviiriyhteistyöllä on autettu paikallisia hahmottamaan paremmin suteen liittyviä kysymyksiä sekä lisätty toimijoiden välistä luottamusta ja vähennetty tiedollisia ristiriitoja. Hoitosuunnitelman päivityshankkeen aikana saadun palautteen perusteella työryhmien harjoittamaa tiedonvaihtoa ja yhteistyötä pidetään tärkeänä. Tavoitteena onkin, että riistahallinto edistää työryhmien keskinäistä vuoropuhelua sekä toimivaa keskusteluyhteyttä eri sidostahojen kanssa. Erityisesti tässä suhteessa reviiriyhteistyötä kehitetään myös SusiLIFE-hankkeessa vuosien 2019–2025 aikana.

Hoitosuunnitelman mukaisesti riistahallinnon tulee huolehtia siitä, että reviiriyhteistyön tavoitteet hahmottuvat selkeinä sekä työryhmille itselleen että reviirialueiden asukkaille. Toimintaohje toteuttaa tätä tehtävää. Selkeä tavoitteenasettelu auttaa tekemään reviiriyhteistyöryhmistä tunnettuja ja vaikuttavia toimijoita suden kannanhoidossa. Sitä edistetään säännöllisellä tiedotamisella esimerkiksi maakuntalehdissä ja työryhmien verkkosivulla. Luonnollisesti on selvää, että tunnustettu asiantuntijastatus vaatii aktiivisuutta myös työryhmiltä itseltään.

2. Työryhmien rakentuminen

Reviiriyhteistyöryhmiä perustetaan tarvelähtöisesti. Ryhmä voidaan perustaa, kun alueelle on muodostunut susireviiri ja paikallisilla toimijoilla on tahtotila käsitellä susiasioita yhdessä, eri sidosryhmien kesken. Juoksutus työryhmää perustettaessa on seuraava:

1. Työryhmän rakentaminen aloitetaan keskustelutilaisuudella, jonne Suomen riistakeskus kutsuu mukaan reviiriyhteistyöstä mahdollisesti kiinnostuneet sidosryhmät, eli ne paikalliset tahot, joita suden kannanhoito jollain tapaa koskettaa. Tilaisuudessa esitellään alueen susitilannetta ja käydään läpi reviiriyhteistyön yleiset periaatteet.
2. Jos työryhmän perustaminen saa tilaisuudessa riittävää kannatusta, Suomen riistakeskus pyytää kaikilta alueen sidosryhmiltä kannanottoa siitä, haluavatko ne mukaan työryhmään. Sidoryhmille annetaan määräaika, johon mennessä heidän odotetaan esittävän edustajaa ja mahdollista varaedustajaa ryhmään.
3. Suomen riistakeskus kokoaa saaduista esityksistä lopullisen työryhmän, jolle se välittää materiaalin ensimmäistä kokousta varten. Ryhmä pitää järjestäytymiskokouksen keskustelutilaisuudessa valitun koollekutsujan johdolla, ja päättää työryhmän varsinaisesta koollekutsujasta sekä vahvistaa ryhmän kokoonpanon ja nimen.
4. Alueellisen riistaneuvoston puheenjohtaja nimittää uuden reviiriyhteistyöryhmän toimintaan, kun kokoonpano on varmistunut järjestäytymiskokouksessa

Reviiriyhteistyöryhmiä muodostettaessa sekä niiden kokoonpanoa myöhemmin päivitettäessä on tärkeää varmistua siitä, että jäsenistö edustaa laajasti alueensa asukkaita. Työryhmissä on tyypillisesti mukana edustusta riistanhoitoyhdistyksistä, kunnista ja luonnonsuojeluyhdistyksistä sekä alueen tuotantoeläintilallisista, yksi kutakin sidosryhmää kohden. Aluekohtaisesti työryhmissä on myös poliisin, Metsähallituksen ja rajavartioston edustajia sekä jäseniä erilaisista paikallisyhdistyksistä, kuten koiraharrastajista, vanhempainyhdistyksistä tai kyläseuroista. Jäsenten tulee nauttia laajaa luottamusta edustamansa sidosryhmän keskuudessa. On erityisen tärkeää, että he ovat valmiita kuuntelemaan muiden sidosryhmien näkökantoja. Kommentoidessaan julkisuudessa suden kannanhoitoa työryhmien jäsenien odotetaan toimivan vastuullisesti ja pysyvän asiallisena.

Ryhmän koollekutsujan tehtävänä on huolehtia kokousjärjestelyistä ja -kutsuista, mutta hänen ei välttämättä tarvitse toimia kokousten puheenjohtajana. Kokouksiin voi työryhmän kutsumana ottaa osaa myös muita henkilöitä, kuin pelkästään ryhmän jäseniä. Usein he osallistuvat asiantuntijaroolissa tai sellaisen sidosryhmän edustajana, joka hyötyy kokouksessa jaetusta tiedosta, mutta ei varsinaisesti kuulu työryhmään.

Työryhmään kuuluvat sidosryhmät voivat halutessaan vaihtaa edustajaansa ryhmässä antamalla asian tiedoksi Suomen riistakeskukselle ja työryhmälle. Vaikka pitkäaikaisesta kokemuksesta susiasioiden ja reviiriyhteistyön parissa on etua työryhmän kannalta, henkilövaihdoksen myötä toimintaan pääsee mukaan henkilöitä, jotka saavat reviiriyhteistyöstä irti paljon uutta tietoa.

3. Toiminta

3.1. Kokoukset

Suomen riistakeskus tukee työryhmien toimintaa kokoamalla näille kokousmateriaalia säännöllisin väliajoin, tyypillisesti kolme kertaa vuodessa. Työryhmät laativat kokouksistaan muistiot, jotka riistakeskus julkaisee työryhmien verkkosivulla riista.fi-osoitteessa. Riistakeskus välittää lisäksi ryhmien näkemyksiä sekä esityksiä riistahallinnon tietoon. Osassa ryhmiä kokouksiin on osallistunut myös Suomen riistakeskuksen edustaja, mikä on edistänyt työryhmän ja riistahallinnon välistä yhteistyötä. Hoitosuunnitelmassa onkin esitetty, että jokaisen työryhmän kokoukseen tulisi vuosittain osallistua joku riistahallinnon edustaja. Työryhmän koollekutsuja voi välittää kokouskutsun riistakeskuksen aluetoimistolle ja alueellisen riistaneuvoston puheenjohtajalle, kun tähän tarkoitukseen sopiva kokous on käsillä.

Työryhmät voivat vapaasti valita, millä laajuudella ne hyödyntävät tarjottuja materiaaleja kokouksissaan, ja halutessaan ne voivat jättää osan kokouksista pitämättä. Tarjottavien kokousmateriaalin tarkoitus ei siis ole rajata työryhmien työskentelyä, vaan niiden valmistelu on nähty tärkeäksi tavaksi raamittaa reviiriyhteistyötä ja varmistaa, että kaikilla ryhmillä on edellytykset toimia mielekkäästi. Kokousmateriaalissa otetaan esiin ajankohtaisia asioita ja kannanhoidon kuulumisia. Kiinteänä osana kokouksia on työryhmän toimenpiteiden suunnittelu ja seuranta sekä näkemysten kokoaminen alueen susitilanteesta. Loppuvuodesta työryhmä laatii vuosittaisen toimintaraportin Suomen riistakeskukselle, joka arvioi tietojen perusteella, mitkä riistanhoitoyhdistykset ovat oikeutettuja vuotuisiin valtionavustusosuuteen.

Työryhmiin kuuluu taustoiltaan hyvin erilaisia ihmisiä, eikä keskusteltavista asioista aina olla samaa mieltä. On kuitenkin tärkeää, että kokouksissa tulevat kuulluksi kaikkien ryhmän jäsenten näkökulmat ja ajatukset. Puheenvuorojen jakaminen tasapuolisesti kaikille jäsenille luo hyvää, rakentavaa keskusteluilmapiiriä. Lausuntoja annettaessa mahdolliset eriävät mielipiteet kirjataan kokousmuistioon. Työryhmiä kannustetaan keskustelemaan erityisesti paikallisista toimenpiteistä, vaikka kokouksissa nousisi esiin myös kannanhoidon taustalla olevia valtakunnallisia asioita.

Työryhmien antamat lausunnot laaditaan tyypillisesti yhteisissä kokouksissa, ja niitä kirjatessa on tärkeää pitäytyä faktoihin perustuvassa tiedossa. Yksimielisiin lausuntoihin pyrkiminen ei ole välttämätöntä eikä aina myöskään mielekästä. Sen sijaan lausunnoissa voidaan antaa tiivis kuvaus käydystä keskustelusta ilman yksimielistä lopputulemaa. Esimerkiksi suden metsästyksen liittyen riistahallinnolle on hyödyllistä kuvaus alueen susitilanteesta ja sen vaikutuksista alueen ihmisten elämään. Varsinkin alueen erityispiirteet on hyvä tuoda lausunnoissa ilmi. Lisäksi tulee muistaa, että metsästyksen liittyvissä lausunnoissa luvanhakija on jäävi osallistumaan lausuntokeskusteluun.

Kokousten sisällöstä laadittavien muistioiden on sovittu olevan julkisia, jolloin käsitellyt asiat ja tehdyt päätökset ovat verkossa kansalaisten, kuten reviirialueiden asukkaiden sekä muiden työryhmien saatavilla. Samalla Suomen riistakeskus pystyy seuraamaan, mitä toimenpiteitä ryhmät suunnittelevat ja toteuttavat, ja toisaalta se saa tiedon ryhmien toimintaan mahdollisesti liittyvistä haasteista. Muistioon kirjattuja asioita voidaan myös viedä hallinnon, tutkimuksen ynnä

muiden tahojen tietoon, minkä vuoksi ne on hyvä toimittaa koordinaattorille kahden viikon kuluessa kokouksen jälkeen. Riistahallinnolle osoitetut viestit ja toiveet kannattaa korostaa muistioissa selkeästi. Kaiken tiedonvälityksen kannalta on hyvä, että muistioissa avataan taustoittavasti käytyä keskustelua pelkkien lyhyiden päätöslauselmien sijaan, mutta toisaalta teksti pyritään pitämään suhteellisen tiiviinä.

3.2. Toimenpiteet

Olennainen osa työryhmien toimintaa on suunnitella ja toteuttaa toimenpiteitä, joilla voidaan ennaltaehkäistä konflikteja ja vähentää suden aiheuttamia haittoja. Tähän osioon on koottu teemoittain lista erilaisia toimenpiteitä, joista ryhmät voivat valita juuri heidän alueellaan toteuttamiskelpoisimmat. Esimerkit ovat yleisluontoisia ja työryhmien toimenpiteet voivat hyvin koskettaa myös joitain alueellisia erityiskysymyksiä, kuten esimerkiksi raja-alue-yhteistyötä tai metsäpeuran ja suden suojelun sovittamista yhteen. Tukea toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen voi tarvittaessa pyytää Suomen riistakeskukselta.

3.2.1. Tiedonjako ja vuorovaikutus

Tiedotus on tärkeä osa reviiriyhteistyötä sekä uusilla että vanhoilla reviireillä, ja sitä kannattaa tehdä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Se vähentää epäluottamusta suurpetotiedon oikeellisuutta kohtaan. Työryhmien jäsenet toimivat tärkeinä tiedonvälittäjinä omille sidosryhmilleen ja verkostoilleen, mikä tarjoaa heille mahdollisuuden oikaista mahdollisia vääriä uskomuksia ja väittämiä. Välittämällä faktapohjaista tietoa susista ja mahdollisuuksien mukaan myös muista suurpedoista työryhmä tulee yleisesti tunnetuksi alueen asukkaiden keskuudessa. Vuoropuhelun myötä ryhmä saa kattavammin tietoonsa reviirialueiden ihmisten mahdolliset ongelmat ja tarpeet, joita voidaan välittää edelleen riistahallinnon tietoon. Tätä tavoitetta palvelee myös reviiriyhteistyöryhmien verkkosivu, jonka kautta kansalaiset löytävät työryhmien yhteystiedot.

- Tiedotetaan esim. paikallislehdessä alueen reviirityöryhmästä, sen toiminnasta ja tavoitteista. Samoin jutussa voidaan kertoa yleiskuvausta paikallisesta susitilanteesta neutraaliin sävyyn, ilman arvolatausta.
- Tiedotetaan lehdissä, miten toimitaan suteen liittyvissä tilanteissa ja mihin tahoon kulloinkin tulisi olla yhteydessä. Ohjeistetaan alueen asukkaita ilmoittamaan havainnoista petoyhdyshenkilölle ja kannustetaan DNA-näytekeräyksen tukemiseen. Välitetään tietoa siitä, miten havaintojärjestelmään kirjattuna kansalaishavaintoja hyödynnetään kanta-arvioissa.
- Jaetaan tietoa petovahinkojen ilmoittamisesta, vahingonkorvauksista ja niiden hakemisesta. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi kohdennetusti eläinten omistajille toimitettavien infolehtisten avulla.
- Kerrotaan eläinperäisen jätteen ja haaskojen asiallisen käsittelyn tärkeydestä haittojen ja vahinkojen vähentämiseksi.

3.2.2. Koulutus- ja keskustelutilaisuudet

Koulutusten tarkoituksena on kartuttaa kansalaisten yleistä susitietoutta ja välittää tietoa kuntatason viranomaisille. Vuorovaikutteisten keskustelutilaisuuksien kautta voidaan lisätä riistaviranomaisten sekä reviirialueen asukkaiden välistä avointa tiedonvaihtoa ja yhteistoimintaa.

- Järjestetään susiaiheinen koulutus- ja keskustelutilaisuus paikallisille. Tärkeää on suunnitella tilaisuus huolellisesti ja sopia työnjaosta ennalta, jotta varmistetaan keskustelun pysyminen aiheessa. Koulutustilaisuudet kannattaa suunnitella yhteistyössä Suomen riistakeskuksen, Metsähallituksen, poliisin tai muiden hallinnon tahojen kanssa (voivat lisäksi pitää asiantuntijapuheenvuoroja). Tukena järjestelyihin voi pyytää myös riistanhoitoyhdistykseltä tai kyläyhdistykseltä. Teemat voivat käsittää eri aiheita, kuten suden ekologia ja käyttäytyminen, toimintaohjeet suden kohtaamisen varalta, suden kannanhoito ja eri toimijoiden roolit, sekä suurpetotiedon kerääminen ja vapaaehtoisten havainnoitsijoiden verkosto. Tilaisuuksissa on mahdollista vaihtaa kokemuksia paikallisista ratkaisumalleista.

3.2.3. Vahinkojen ennaltaehkäisy

Susivahinkojen ennaltaehkäisyllä pyritään löytämään toimivia keinoja suden kanssa pärjäämiseen. Tarkoituksena on, että elinkeinojen harjoittaminen ja ihmisten omaisuus voidaan turvata ilman, että susia tarvitsisi tappaa, mitä on pidettävä viimesijaisena keinona rauhoitetun lajin aiheuttamien ongelmien ratkaisemiseksi. Työryhmät voivat edistää tavoitetta viestimällä aktiivisesti käytettävissä olevista suojauskeinoista sekä niiden ominaisuuksista, ja ohjata eläintilallisia ottamaan yhteyttä esimerkiksi Suomen riistakeskukseen.

- Välitetään tietoa petoaitojen toimintaperiaatteesta sekä materiaalien saatavuudesta. Jos alueella on kiinnostuneita osallistujia, työryhmä voi koota paikallista talkooapua aitojen pystytykseen. Työryhmä välittää tietoa paikallistasolta riistaviranomaisille siitä, minne resursseja tulee reviirialueella kohdentaa (esim. petoaitojen rakentamisessa).
 - Kerrotaan muistakin aitaratkaisuista, joiden käyttömahdollisuuksia tulee arvioida tilakohtaisesti (esim. kevyempiä ja helpommin siirrettäviä aitarakenteita) tai kiinteiden aitojen huoltoa helpottavia ratkaisuja.
 - Eläintiloille voi olla hyödyllistä hankkia myös aktiivisia torjuntalaitteita, kuten ääntä ja valoa synnyttäviä karkottimia.
 - Laumanvartijakoirat voivat soveltua osalle tiloista, ja niistä kiinnostuneita voidaan ohjata lisätiedon äärelle vaikkapa webinaarin kautta.
- Viestitään susia houkuttelevien ravintolähteiden haitoista ja ohjeistetaan poistamaan ne, jos mahdollista. Viestitään selkeästi ongelmista, kuten susien hakeutuminen ihmisasutuksen piiriin ja tottuminen ihmisiin (esim. riistakeskuksen välittämän tiedotepohjan tuella).
- Metsästyskoirien suojaamiseksi edistetään paikallista tiedonvaihtoa susihavainnoista, sillä susien välttäminen metsästysmaastoa valitessa on yksi tärkeimmistä työkaluista susivahinkojen ennaltaehkäisyssä. Välitetään tietoa suojaliivien käyttömahdollisuuksista sekä siitä, miten peruskoulutus voi parantaa koiran turvallisuutta. Ohjataan kiinnostuneita selvittämään koiransa reagointia suden ja muiden suurpetojen kohtaamistilanteessa petotestein.

- Kaikkien koirien turvallisuutta voidaan parantaa pitämällä koira yöaikaan joko riittävän tukevarakenteisessa ulkotarhassa tai sisätiloissa.

3.2.4. Suurpetohavainnoinnin tukeminen

Havainnoinnin tukemisella kartutetaan tietoa susien liikkumisesta, yksilömääristä ja laumojen koosta. Tällä vähennetään eri tahojen välisiä näkemyseroja susikannan koosta, kun kanta-arvio pohjautuu aiempaa kattavampaan tietoon. Samassa yhteydessä työryhmille tarjoutuu tilaisuus edistää myös muiden suurpetojen havaintoaineiston karttumista.

- Paikallista tiedotusta sudesta lisätään: kansalaisilla muodostuu käsitys alueella liikkuvista susista sekä muista suurpedoista. He saavat ohjeita siitä, miten ilmoittaa mahdollisista havainnoista petoyhdyshenkilölle tai tilanteen vaatiessa esimerkiksi hätäkeskukseen. Tämä on tärkeää vahinkojen ennaltaehkäisyyn kannalta mutta myös kansalaisten turvallisuuden tunnetta ajatellen.
- Petoyhdyshenkilöiden roolia sekä Tassu-järjestelmään kirjattujen havaintojen merkitystä kannanarvioinnissa tehdään tunnetuksi tiedottamalla. Tällä tavoin voidaan turvata tutkimuksen tarpeisiin nähden riittävästi ilmoitettuja havaintoja. Myös seuraavia asioita on hyvä nostaa esiin:
 - Luontokuvaajien, metsäkonekuljettajien ja muiden luonnossa liikkuvien yhteisöjen aktivointi tiedottamaan havainnoistaan
 - Pentuehavaintojen merkityksen painottaminen
 - Sulanmaan havaintojen keruu (esimerkiksi huonoina lumitalvina)
 - DNA-näytteiden tuoma tieto
 - Riistakameroiden tuottaman tiedon kokoamisen ja käytön kehittäminen

3.2.5. Susiin liittyvän laittoman toiminnan ehkäiseminen

Susien laitton tappaminen vie pohjan hallitulta kannanhoidolta. Laitton toiminta näkyy usein kielteisesti paikallisyhteisön elämässä, sosiaalisissa suhteissa ja ilmapiirissä. Susikannan suotuisan suojelutason saavuttamiseksi sekä suunnitelmallisen kannanhoidon toteuttamiseksi tarvitaan tehokkaita keinoja laittoman tappamisen ehkäisemiseksi. Metsästyksen valvonta kuuluu poliisi-, raja- ja tullviranomaisille sekä riistanhoitolaissa tarkoitetuille metsästyksenvalvojille, mutta tärkeää on, että alueen eri toimijat esittävät paikallisyhteisölle vahvan kannanoton siitä, että laitonta toimintaa ei hyväksytä. Eri alueilta kollektiivisesti kantautuva yhtenäinen viesti tukee lainvalvontaa laajemmin. Toisaalta on myös tärkeää, että suteen liittyvää virka-aputoimintaa tai laillista metsästystä ei laittomasti häiritä. Suomen riistakeskus toimittaa reviiriyhteistyöryhmille materiaalia, joka tukee näistä aiheista tehtävää viestintää.

- Reviiriyhteistyöryhmä voi tukea alueensa riistanhoitoyhdistyksiä ja metsästysseuroja näiden viestiessä suden laitonta tappamista vastaan. Metsästysseurat ovat paikallisyhteisössä näkyviä toimijoita, joiden äänenpanoilla on merkitystä. Kaikki edellä mainitut tahot voivat yhteisesti huolehtia siitä, että mahdollisista epäillyistä laittomuuksista ilmoitetaan viipymättä viranomaisille.
- Reviiriyhteistyöryhmät voivat edistää vuoropuhelua ja yhteistyötä esimerkiksi luonnossa liikkuvien kansalaisten ja metsästyksenvalvontaa tekevien viranomaisten välillä.

3.2.6. Yhteistyön tiivistäminen riistahallinnon, riistantutkimukseen ja viranomaisten kanssa

Yhteistyö susireviirialueille asuvien ihmisten, reviiriyhteistyöryhmien, riistahallinnon, riistantutkimuksen ja viranomaisten välillä on edellytys toimivalle susikannan hoidolle, kanta-arvioille ja vahinkojen ehkäisylle.

- Yhteistyöryhmien välistä yhteistyötä voidaan edistää yhteisin kokouksin sekä yhdessä toteutetuin toimenpitein.
- Yhteistyöryhmät voivat kutsua eri viranomaisten edustajia mukaan kokouksiinsa ja järjestämiinsä tilaisuuksiin.
- Osallistuminen riistahallinnon eri toimijoiden järjestämiin tilaisuuksiin edistää yhteistyötä ja tiedonvaihtoa.
- Työryhmät voivat antaa lausuntoja ja esityksiä joko kokousmuistioidensa ohessa tai erillisinä dokumentteina.

3.3. Toiminnan jatkuminen, resurssit ja kehittäminen

Reviiriyhteistyö on aikaisemmin perustunut pelkästään jäsentensä vapaaehtoiseen työpanokseen. Vuodesta 2019 lähtien ryhmiä on tuettu riistanhoitoyhdistyksien valtionavustuksen kautta, mikä kattaa alueesta ja yhdistyksistä riippuen lähinnä perustoiminnan eli kokouskulut. Suomen riistakeskus maksaa vuosittain valtionavustusosuuden niille riistanhoitoyhdistyksille, jotka ovat edellisenä vuotena osallistuneet aktiivisesti reviiriyhteistyöhön. Voimassa olevan ohjeistuksen mukaan (2022) reviiriyhteistyöryhmän tulee järjestää vähintään kaksi kokousta kalenterivuoden aikana, ja riistanhoitoyhdistyksen edustajan tulee olla mukana vähintään kahdessa näistä kokouksista. Lisäksi työryhmän tulee toteuttaa vähintään kaksi toimenpidettä kalenterivuoden aikana ja olla toiminnassa vuoden päättyessä, jotta ryhmä katsotaan aktiiviseksi. Ohjeen päivittyessä Suomen riistakeskus toimittaa asiasta tiedon työryhmille ja riistanhoitoyhdistykselle.

Ajoittain on mahdollista hakea maa- ja metsätalousministeriöltä hankeavustusta riistatalouden edistämisen hankkeisiin, jos haun painopisteenä mainitaan suurpedot. Hausta ilmoitetaan erillisellä tiedotteella sekä osoitteessa <https://mmm.fi/erityisavustukset> julkaistavalla hakuilmoituksella, jossa kuvataan painopistealueet. Hakuilmoituksesta riippuen työryhmien voi olla mahdollista hakea tällaista rahoitusta toimenpiteilleen yhdessä esimerkiksi riistanhoitoyhdistysten kanssa. Leader-hankkeiden tyyppiset rahoituslähteet saattavat myös tulla kyseeseen, jos reviiriyhteistyöryhmällä on jokin konseptiin sopiva idea ja yhteistyökumppani, joka voi ottaa vastuun toteutuksesta.

Suomen riistakeskus järjestää vuosittain seminaareja reviiriyhteistyötoiminnan kehittämiseksi. Tilaisuuksien keskeisenä tarkoituksena on vaihtaa kokemuksia työryhmien kesken ja pohtia keinoja toiminnan kehittämiseksi. Mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksiin kutsutaan myös muita alueellisia sidosryhmiä verkostoitumisen edistämiseksi. SusiLIFE-hanke toimii tilaisuuksien järjestäjänä vuoteen 2024 saakka. Työryhmiltä otetaan vastaan ehdotuksia ja toiveita seminaarien sisällöstä.

Tilanteissa, joissa perustetun reviiriyhteistyöryhmän alueella ei esiinny susia, voi työryhmän olla mielekkäintä jättää aktiivinen toiminta tauolle siksi aikaa, kunnes alueelle muodostuu uusi revii-ri. Tarpeen reviiriyhteistyölle arvioi parhaiten ryhmä itse alueen susitilanteen mukaan. Tauolle jäämisestä tulee ilmoittaa Suomen riistakeskuksen yhteyshenkilölle, samoin kuin siitä, että työ-ryhmä palaa takaisin aktiiviseen toimintaan.

3.4. Suomen riistakeskuksen tehtävät

Suomen riistakeskuksen tehtävänä reviiriyhteistyössä on toimia linkkinä paikallistason toimijoi-den sekä riistahallinnon ja -tutkimuksen välillä. Se laatii työryhmille kokousmateriaalit ja järjes-tää vuosittain keskustelutilaisuuksia. Suomen riistakeskus ohjaa ja valvoo työryhmien toimintaa ja johtaa työryhmien perustamista uusille reviirialueille. Riistanhoitoyhdistysten valtionapu-uudistuksen myötä Suomen riistakeskus kerää työryhmiltä vuosittain toimintatiedot ja koostaa niistä reviiriyhteistyöperusteisen avustukseen oikeutettujen yhdistysten listan.

4. Materiaalilinkit

Reviiriyhteistyöryhmissä toimivien henkilöiden on hyvä perehtyä suteen sekä sen kannanhoi-toon liittyviin asioihin. Tähän tiedontarpeeseen löytyy verkosta runsaasti materiaalia, ja alle onkin koottu linkkejä, joihin kannattaa tutustua.

❖ Reviiriyhteistyöryhmät

<https://riista.fi/riistatalous/hoitosuunnitelmien-toimeenpano/susireviirialueiden-yhteistyoryhmat/>

Suomen riistakeskuksen sivulla kerrotaan reviiriyhteistyöryhmien toiminnasta. Sivulta löytyy reviiriyhteistyön koordinaattorin yhteystiedot, ryhmien kokousmuistiot sekä jäsenten yhteys-tiedot.

❖ Susikannan hoitosuunnitelma

<https://riista.fi/riistatalous/hoitosuunnitelmat/susikanta/>

Suomen riistakeskuksen sivulla kerrotaan susikannasta ja siihen liittyvistä aiheista. Sinne on lin-kitetty myös vuonna 2019 päivitetty susikannan hoitosuunnitelma.

❖ Suurpedot.fi -yleistietoa suurpedoista

<http://www.suurpedot.fi/>

Suurpedot.fi -sivustolla on kattavasti puolueetonta tietoa kaikista Suomen suurpedoista ja niihin liittyvistä asioista. Esimerkiksi Suurpedot ja me -välilehden alta löytyy tietoa muun muassa suurpetovahingoista ja niiden ennaltaehkäisystä. Sivustolle tietoa toimittavat Metsähallitus, maa- ja metsätalousministeriö, Suomen riistakeskus, Luonnonvarakeskus ja ympäristöministe-riö.

❖ Luonnonvaratieto-palvelu

<https://luonnonvaratieto.luke.fi/kartat?lang=fi&panel=suurpedot>

Luonnonvaratieto-palvelussa esitetään petoyhdyshenkilöiden varmentamat karhu-, susi, ilves- ja ahmahavainnot, susien DNA-analyyseista saadut yksilöintitiedot sekä aiempina vuosina pan- noitettujen susien reviirejä ja paikannustietoa. Lisäksi palvelussa kerrotaan suurpetotutkimuk- seen liittyvää taustatietoa, ja siellä pääsee tutustumaan peruskoululaisille koottuun, suurpetoja käsittelevään koulumateriaalipakettiin.

❖ Luonnonvarakeskus

<https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/riista/susi/>

Luonnonvarakeskuksen sutta koskevat sivut. Sivuilla muun muassa kanta-arvion menetelmäku- vaus sekä esittely eri tahojen roolista susiasioiden hoidossa.

❖ Petoyhdyshenkilön koulutusmateriaalit

<https://www.riistainfo.fi/kurssi/petoyhdyshenkilön-peruskurssi/>

Riistainfo-palvelussa julkaistuun Petoyhdyshenkilön peruskurssiin on koottu petoyhdyshenkilöi- den tehtävässään tarvitsemaa suurpetotietoutta. Oma riista -tunnuksilla kirjautunut käyttäjä voi halutessaan suorittaa myös oppituntien tenttiosiot.

<https://riista.fi/julkaisut/opaat/>

Suomen riistakeskuksen sivuilla on vapaasti saatavilla Opas petoyhdyshenkilölle (2021) sekä Petovahinkojen tunnistamisopas (2010).

❖ SusiLIFE-hanke

www.susilife.fi

SusiLIFE-hankkeen verkkosivusto tarjoaa paljon suteen liittyvää materiaalia, kuten tietokortteja, suurpetovahinkojen ennaltaehkäisyoppaan ja hankkeen ajankohtaisia kuulumisia. Sivustolta voi myös tilata hankkeen uutiskirjeen, Hukkapostin.

❖ Petohankkeen sivut ja materiaalit

<http://www.petohanke.fi/>

Maasuurpetojen vaikutukset, seuranta ja vahinkojen ennaltaehkäisyhanke (Petohanke) oli Suo- mussalmella vuosina 2011–2014 toimiva yhteistyöhanke, jossa kehitettiin petovahinkojen en- naltaehkäisyyn tarkoitettuja menetelmiä. Hankkeessa testattiin erilaisia teknologisia sovelluksia ja niiden käyttökelpoisuutta erityisesti lammastaloudessa, poronhoitotyössä ja petovahinkojen paikannuksessa. Sivustolta löytyy mm. hankkeen loppuraportti ja oppaita esimerkiksi petova- hinkojen ennaltaehkäisystä.

❖ Petovahinkojen korvaukset

<https://www.ruokavirasto.fi/henkilöasiakkaat/kalastus-metsastys-ja-villielaimet/vahingonkorvaukset/petovahingot/>

Ruokaviraston sivut petovahingoista ilmoittamisesta ja korvausten hakemisesta.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2012/20120503>

Maa- ja metsätalousministeriön asetus eläinvahinkojen korvaamisessa käytettävistä käyvistä arvoista.

❖ Petoaidat

<http://docplayer.fi/31955559-Suomen-riistakeskuksen-petoaita.html>

Suomen riistakeskuksen esitys SusiAita-hankkeen tilaisuudessa. Materiaalissa esitellään Suomen riistakeskuksen käyttämää petoaitaa.

❖ SusiAita-hankkeen sivut ja materiaalit

<https://old.sll.fi/varsinais-suomi/toiminta/susaitahanke/hankkeen-tulokset>

SusiAita-hanke oli Salon seudulla vuonna 2016 toiminut yhteistyöhanke, joka pyrki tiedottamaan paikallisia petovahinkojen ennaltaehkäisystä sekä löytämään toimintamalleja suden ja ihmisen rinnakkaiselon kehittämiseksi. Sivustolta löytyy runsaasti materiaalia hankkeen tilaisuuksista sekä opas koti- ja tuotantoeläinten suojausmenetelmistä. Tilaisuuksien esitykset ovat saatavilla sähköisesti ja lähes kaikista tilaisuuksista on kuvattu videokooste.

❖ Suurpetopoikkeuslupien päätökset

<https://riista.fi/metsastys/palvelut-metsastajalle/lupahallinto/lupapaatokset/>

Suomen riistakeskuksen tekemien suurpetopoikkeuslupien päätökset.